

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Máta peprná

VY_52_INOVACE_90

Vzdělávací oblast: člověk a příroda

Vzdělávací obor (předmět): Praktika z přírodopisu

Ročník: 6., 7.

Máta peprná – Mentha x piperin L.

Hluchavkovité (Lamiaceae)

Charakteristika – vytrvalá bylina, výrazně aromatická, které z oddenku vyrůstají podzemní a nadzemní výběžky, na kterých z mnoha uzlin vyrůstají z puků další zakořeňující stonky, během krátké doby může rostlina obsadit i několik metrů čtverečních.

Stonek – přímé, chlupaté, čtyřhranné, v horní části rozvětvené lodyhy.

Listy křížmo vstřícné, vejčitě kopinaté, krátce řapíkaté a na okrajích pilovité. Na čepeli jsou vidět tečkované žlázy obsahující silici.

Květy bledě růžové až fialové, slabě dvoupyské s čtyřcípým lemem, v lichopřeslenech nahloučeny v koncových klasech.

Plody jsou vejčité tvrdky. Rostlina se však převážně rozmnožuje kořenujícími výběžky.

Výskyt - kulturní rostlina hybridního původu pocházející z Anglie (17. stol.)

Pěstování – u nás se pěstuje ve větším na polích a v malém na zahrádkách. Nerozmnožuje se semeny, protože máta peprná je kříženec s poruchou tvorby semen. Rozmnožuje se vegetativně dělením trsů nebo kořenovými výběžky. Některé odrůdy jsou choulostivé na vymrznutí, na zimu je nutné přikrývat.

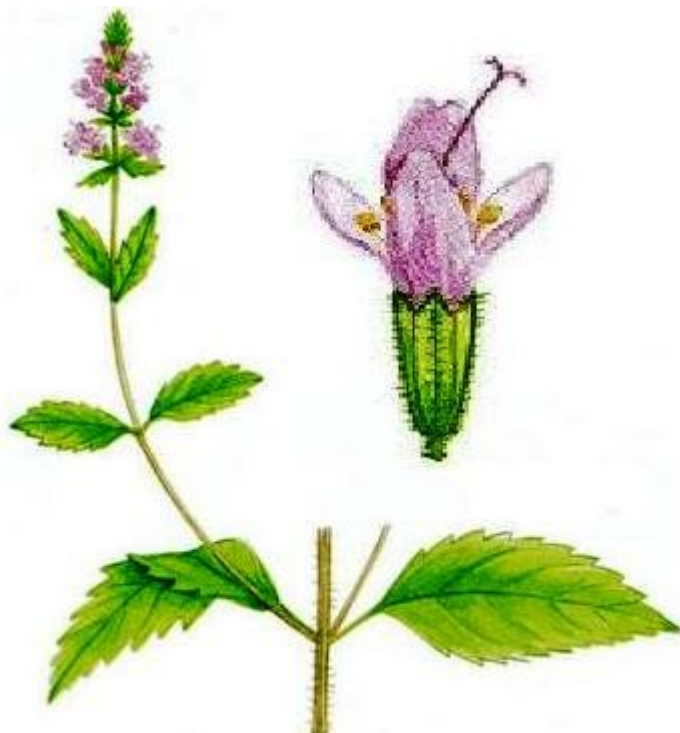
Rozšíření - v Evropě se pěstují kultivary typu „Mitcham“, původem z Anglie, s natí a listy fialově naběhlými. Z tohoto typu u nás byl vyšlechtěn kultivar cv. Perpeta a v Německu Tetraploidní cv. Multimentha. Méně se pěstují zelené kultivary, které neobsahují fialové pigmenty.

Účinné látky - 1-2% silice, jako mentol, s výrazně antiseptickými účinky. Dále flavonoidy s protikřečovými vlastnostmi, 5-10% tříslovin, hořčiny a další.

Sběr - několikrát od června do září, mladé vrcholky natě s listy.

Využití - v lékařství a v lidovém léčitelství, především k mírnění bolesti, k podpoře vylučování žluče, proti průjmům. Součást čajových směsí, kloktadel, inhalačních směsí, mastí, masážních gelů.

Poznámka - léčivé účinky mají i další pěstované a divoce rostoucí druhy máty

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- léčivé rostliny

1) Doplň jména vyobrazených léčivých rostlin – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

.....

.....

.....

2) Přiřaď správnou odpověď - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

Máta peprná se v medicíně se používá jako součást čajů při nemocech trávicí soustavy, jater, žlučníku, ledvin, močových cest, cukrovce, avitaminóze .

ANO NE

Meduňka lékařská se v medicíně a lidovém lékařství využívá pro účinek silice a ostatních léčivých látek na uklidnění nervové soustavy, při vyčerpání, nespavosti, bolestech hlavy, bolestivé menstruaci.

ANO NE

Smetanka lékařská obsahuje 1-2% silice, využívá se jako mentol, má výrazně antiseptické účinky.

ANO NE

Šalvěj lékařská se využívá při snižování vylučování potu, působí protizánětlivě, bakteriocidně a mírně močopudně, na obklady špatně hojících se ran, případně k utlumení tvorby mléka po odstavení dítěte.

ANO NE

3) Poznej (vyžij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

.....

.....

.....

Pracovní list k praktické výuce v arboretu

- léčivé rostliny

1) Doplň jména vyobrazených léčivých rostlin – využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

máta peprná

meduňka lékařská

smetanka lékařská

2) Přiřaď správnou odpověď - využij poznatky z informačních tabulí v arboretu.

Máta peprná se v medicíně se používá jako součást čajů při nemocech trávicí soustavy, jater, žlučníku, ledvin, močových cest, cukrovce, avitaminóze.

ANO NE

Meduňka lékařská se v medicíně a lidovém lékařství využívá pro účinek silice a ostatních léčivých látek na uklidnění nervové soustavy, při vyčerpání, nespavosti, bolestech hlavy, bolestivé menstruaci.

ANO NE

Smetanka lékařská obsahuje 1-2% silice, využívá se jako mentol, má výrazně antiseptické účinky.

ANO NE

Šalvěj lékařská se využívá při snižování vylučování potu, působí protizánětlivě, bakteriocidně a mírně močopudně, na obklady špatně hojících se ran, případně k utlumení tvorby mléka po odstavení dítěte.

ANO NE

3) Poznej (vyžij poznatky z informačních tabulí v arboretu):

meduňka lékařská

máta peprná

řepík lékařský

Kontrolní otázky pro žáka: (máta peprná)

1) Jakou barvu mají květy máty peprné- vyber správnou odpověď:

- a) čistě bílé
- b) bledě růžové až fialové
- c) žluté

2) Napiš využití máty peprné:

.....

3) Přiřaď plod k mátě peprné:

- a) vejčité tvrdky
- b) malvice
- c) peckovice

4) Zakroužkuj správnou odpověď:

V České republice se máta peprná pěstuje na polích jako polní plodina.

ANO

NE

Kontrolní otázky pro žáka – odpovědi: (máta peprná)

1) Jakou barvu mají květy máty peprné: vyber správnou odpověď:

a) čistě bílé

b) bledě růžové až fialové

c) žluté

2) Napiš využití máty peprné:

kosmetika

lékařství

léčitelství

potravinářství

3) Přiřaď plod k mátě peprné:

a) vejčité tvrdky

b) malvice

c) peckovice

4) Zakroužkuj správnou odpověď:

V České republice se máta peprná pěstuje na polích jako polní plodina.

ANO

NE

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt EU peníze školám Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Metodický list

Název materiálu: Máta peprná

Zdroje: MACKŮ J., KREJČA J., ATLAS LIEČIVÝCH RASTÍN, Vydavatelství Slovenskej akademie vied v Bratislave, 1964
JIRÁSEK V., STARÝ F., SEVERA F., KAPESNÍ ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, SPN Praha, n.p., 1998
ERDELSKÁ O., ERDELSKÝ K., KVAČALA m., DUGAS D., KOMÁROVÁ Z., ATLAS LÉČIVÝCH ROSTLIN, Vydavatelství Příroda, s. r. o., Bratislava, 2008

Druh materiálu: Materiál pro praktickou výuku v arboretu.

Anotace: Materiál je určen k praktické výuce v přírodních podmínkách (arboretu).

Očekávané výstupy: Vztah k přírodě, její ochraně. Využívání teoretických poznatků v praxi, materiál k pracovním listům.

Klíčová slova: Stonek, listy, květy, plod, výskyt, pěstování, rozšíření, účinné látky, využití

Autor: ing. Eva Voborná

ZŠ Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35, příspěvková organizace

Datum: 7.3. 2012

Určeno pro: 6.,7. ročník základní školy

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Praktika z přírodopisu

Tematický okruh: Léčivé rostliny